

Gedragprotocol

november 2023

Inleiding	2
1. Grensoverschrijdend gedrag	3
1.1 Wat is grensoverschrijdend gedrag?	3
1.2 Onmacht versus onwil	4
1.3 Preventieve interventies	4
1.4 Begrenzing	5
2. Samenwerking school en ouders	7
2.1 Grensoverschrijdend onwettig gedrag en de rol van ouders	7
2.2 "Mijn kind mag slaan"	8
3. Extreem grensoverschrijdend onwettig gedrag	9
4. Gedragscontract	9
Bijlage 1: Begrenzing Procedure MLKingschool (schematisch)	10
Bijlage 2: Voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag	14

Inleiding

Dit protocol is een verantwoording aan ouders en leerlingen over onze omgangsnormen, waarden, regels en afspraken binnen de school. Daarnaast is dit een houvast voor leerkrachten om mee te werken in de klas. Op de Martin Luther Kingschool streven we naar een sociale, veilige omgeving voor leerlingen, leerkrachten en ouders. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen volwassenen en kinderen, als er zich ongewenst gedrag voordoet, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Ook helpt het ons om één lijn te trekken bij storend gedrag en helder te maken wat wij preventief inzetten om een veilige omgeving te creëren.

1. Grensoverschrijdend gedrag

1.1 Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Grensoverschrijdend gedrag kan op verschillende manieren plaatsvinden: verbaal, fysiek, materieel. Het kan bijvoorbeeld gaan om pesten, agressief gedrag, spullen kapotmaken of stelen, discriminatie en seksuele toenadering of -intimidatie. Het gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die ermee wordt geconfronteerd, ervaart het als ongewenst en onaangenaam. Elke situatie van grensoverschrijdend gedrag staat op zichzelf, is situationeel, contextueel en vraagt een eigen afweging en aanpak. Wat bij het ene kind goed werkt, werkt bij het andere kind averechts. Toch zijn er wel wat vuistregels te creëren. Een school is een plek om te leren, daar moet het dus veilig zijn. Binnen de school moet de nadruk liggen op vertrouwen, maar dat kan alleen bestaan als er helder en duidelijk gezag is.

Wij maken onderscheid tussen ongewenst gedrag, dat betreft gedrag dat de leerkracht zelfstandig binnen de groep oplost, grensoverschrijdend *problematisch* gedrag en grensoverschrijdend *onwettig* gedrag. ¹

Problematisch gedrag betreft gedrag dat grensoverschrijdend is, maar incidenteel plaatsvindt. Dit gedrag vereist zeker wel begrenzing. Daarnaast kan er sprake zijn van grensoverschrijdend onwettig gedrag. Dit is grensoverschrijdend gedrag dat veelvuldig plaatsvindt en gedrag dat voor veel onveiligheid kan zorgen voor de omgeving. Bij dit gedrag kan ook sprake zijn van onwil of geen medewerking van de ouders, waardoor het gedrag in stand wordt gehouden. Dit gedrag vereist duidelijke begrenzing voor de veiligheid van iedere betrokkene.

1.2 Onmacht versus onwil

Als school hebben wij het uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen, maar het gaat weleens mis. Dat is niet erg, daar leren ze van, gedrag is immers ook een vak. Toch zijn er soms kinderen die zich wel willen misdragen. We maken dan ook een onderscheid tussen onmacht en onwil in de aanpak van gedrag. Bij sommige kinderen is het moeilijk uit te maken of er sprake is van onmacht/onvermogen/beperking of onwil. Wij zijn van mening dat hier een 'streng' onderscheid in moet worden gemaakt, omdat de *intentie* van gedrag dan heel anders is.

Kinderen die zich misdragen, maar dat niet willen, worden ondersteund en geleerd hoe zij zichzelf kunnen beheersen. Dat vindt plaats in samenwerking met de ouder(s) van deze leerling. Het kan zijn dat een kind het moeilijk heeft met zichzelf of met de omstandigheden waarin het verkeert. Maar desondanks probeert het kind er iets van te maken. Zo zijn er kinderen met onvermogen zoals autisme, ADHD, moeilijke (gezins)omstandigheden of andersoortige

¹ Onderaan het document staan voorbeelden van de verschillende gedragingen.

beperkingen die ondanks hun onvermogen er alles aan doen om zich aanvaardbaar te gedragen. Dat het misgaat is niet erg. Het zijn leermomenten.

1.3 Preventieve interventies

Bij de MLKing geloven wij sterk in “*voorkomen is beter dan genezen*”. Als kinderen veelvuldig geleerd worden om inzicht te verkrijgen in hun eigen gedrag en keuzes en de gevolgen daarvan, kan ook veel problematisch (en onwettig) gedrag voorkomen worden.

Wij werken vanuit de visie dat gedrag ook een vak is en dat kinderen leren om goede, intrinsiek gemotiveerde, keuzes te maken. De groepsmissie² en de groepsafspraken³ zijn middelen om kaders te bieden voor gewenst gedrag binnen de klas.

Met de klas wordt aan het begin van het jaar een groepsmissie gemaakt waar de kinderen naar toe willen werken. Daarmee stelt de klas de groepsafspraken op waar iedereen zich in de klas aan wil gaan houden.

Om de kinderen te ondersteunen bij inzicht krijgen in hun gedrag maken wij gebruik van:

- Het 5G-model; de gebeurtenis bespreken d.m.v. de 5G stappen;
- Kids Skills⁴; het omzetten van problemen in oplossingen (door de gedragspecialist);
- De oploskaart om ruzies zelfstandig op te lossen;
- Een emotiemeter;
- En een regulatie plek, binnen of buiten de klas;

1.4 Begrenzing

De veiligheid van elk kind staat altijd centraal, dit maakt dat er soms meer nodig is dan alleen de preventieve interventies. Wij moeten dan overgaan tot de begrenzing van grensoverschrijdend problematisch gedrag en grensoverschrijdend onwettig gedrag.

Acties van de leerkracht bij grensoverschrijdend *problematisch* gedrag:

- Verbale waarschuwing geven.
- We geven duidelijke instructie welk gedrag we wel van het kind willen zien. Dus niet wat niet, maar vooral wat wel;
- Time-out teken geven; als waarschuwing (!)

² Dit is de wens van de groep. Hoe ziet hun droomklas eruit? Zij schrijven een groepsmissie om naartoe te werken.

³ De groepsafspraken zijn gekoppeld aan de groepsmissie. Om een fijne en gezellige groep te kunnen zijn, moeten ze zich aan afspraken houden.

⁴ Kids' Skills is een speelse, praktische benadering voor het oplossen van moeilijkheden waarmee kinderen worden geconfronteerd.

- Time-out plekje; *wie-wat-waar*; de leerling krijgt een kaartje met daarop wie-wat-waar;
- Leerling gaat naar een andere plek om te werken met het kaartje, bijvoorbeeld in het klaslokaal ernaast; Hier worden van tevoren afspraken over gemaakt.
- Gesprek leerkracht- leerling over gedrag; op de tijd die de leerkracht uitkomt;
- Als een kind een kaartje heeft gehad worden ouders op de hoogte gesteld; Dit is een actie van de leerkracht;
- Stapelnotities in Parnassys maken; met nummering gesprek 1, 2 enzovoort per onderwerp. Onder het kopje (grensoverschrijdend gedrag).

Acties van de leerkracht bij grensoverschrijdend *onwettig* gedrag:

- Leerling gaat naar de IB-/directieruimte (leerkracht brengt de leerling);
- Gesprek leerkracht- leerling over gedrag; op de tijd die de leerkracht uitkomt;
- Ouders op de hoogte stellen en samen bespreken hoe de situatie aan te pakken; samen plan van aanpak maken; *in samenwerking met ouders*;
- Stapelnotities in Parnassys maken; met nummering gesprek 1, 2 enzovoort per onderwerp. Onder het kopje (grensoverschrijdend gedrag).

Verdere acties bij grensoverschrijdend *onwettig* gedrag (voor alle betrokkenen):

- Opgehaald worden door de ib of directie; leerling gaat naar de directiekamer;
- Als het kind weer aanspreekbaar is praat het met de leerkracht. De leerkrachten geven (op een rustig moment) inzicht in de gevolgen van het gedrag van het kind: "Als je zo doet, gebeurt er dit (kinderen willen niet meer met je omgaan/ kinderen worden bang van jou) we kunnen daarom niet werken in de klas, dus je moet uit de klas". Hierdoor raken kinderen gemotiveerd om anders te reageren. Het reguleren van emoties begint bij de motivatie.
- Coachingsgerichte benadering: voordoen is nadoen, "Je bent de moeite waard, maar dit gedrag kan niet.", op zoek gaan naar de oorzaken/triggers, alternatieven bedenken en oefenen hoe je anders zou kunnen reageren.
- Ouders worden geïnformeerd over het gedrag van hun kind en een afspraak voor een gesprek met leerkracht - leerling - IB en/of gedragspecialist - ouders; *met als doel een eenduidige aanpak*. Met ouders en kinderen moet worden besproken dat onvermogen, beperkingen en omstandigheden geen vrijbrief zijn voor wangedrag. Ook dit kind moet leren zich fatsoenlijk te gedragen, zodat klasgenoten zich veilig voelen. Als ouders tegen hun kind blijven zeggen dat hij/zij er niks aan kan doen, krijgt het kind een vrijbrief om zich te misdragen. De inzet, de motivatie, de urgentie is nodig om het kind ander gedrag te leren.

- Gedragscontract⁵ opstellen met duidelijke afspraken.
- Ouders en leerkrachten stellen helpende vragen: "Wil jij je zo gedragen?" "Wil jij dat ik/wij jou zien als...?" "Hoe ga je het de volgende keer doen?" "Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade?" "Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?".
- Stapelnotitie grensoverschrijdend gedrag in Parnassys invullen met datum. *Gebeurtenis-interventie-effect; nummering 1,2,3.*
- Gedragsspecialist inschakelen.
- Externe hulp inschakelen.

Voorwaarden om weer terug te mogen komen in de klas:

- Het kind is zich bewust dat zijn negatieve acties gevolgen hebben, die een oplossing vereisen. Bijvoorbeeld; het kind moet excuses maken aan degene die wat is aangedaan; leerkracht, medeleerling, het kind moet iets repareren wat kapot is (*letterlijk en figuurlijk*) herstelrecht, knuffel of hand geven; de gevolgen van de negatieve acties moeten opgelost worden;
- Tijdspad gaan creëren; (*stapelnotitie grensoverschrijdend gedrag*);
- Gesprek met ouders - leerkracht - IB en/of gedragsspecialist-directie.

⁵ Het gedragscontract wordt beschreven in hoofdstuk 4 van dit document.

2. Samenwerking school en ouders

2.1 Grensoverschrijdend *onwettig* gedrag en de rol van ouders

Heeft een kind de opvatting dat het zich niet fatsoenlijk wil gedragen en met niemand rekening wil houden, dan reageert de school grensstellend. Ouders worden betrokken bij het feit dat hun kind het verlangen heeft zich te willen misdragen. De mentaliteit van een kind is immers de verantwoordelijkheid van de ouders. Het is cruciaal nu in het gesprek met de ouders expliciet te vragen: Keurt u als ouder dit gedrag goed? Wilt u dat uw kind morgen weer zo reageert?

Als ouders reageren vanuit "nee, maar...", waarin er een opsomming van redenen voor het gedrag komt, zal verwezen worden naar de gedragsafspraken in de klas, met de vraag of het de bedoeling is dat hun kind andere kinderen lastig valt. De meeste ouders willen dit niet.

De neiging ontstaat soms om alle omstandigheden rondom het kind te gaan aanpassen (beter toezicht, andere kinderen en de leerkracht moeten anders doen). Wanneer het echter om onwil gaat, kan de omgeving helemaal worden aangepast, maar wil het kind zich nog steeds niet fatsoenlijk gedragen. Vandaar deze bovenstaande vraag aan de ouders: Keurt u dit gedrag goed? Als ouders daarop aangeven dat ze het gedrag afkeuren, dan moeten ouders dat duidelijk tegen hun kind zeggen. School heeft de steun van ouders nodig om hun kind bij te sturen.

In de praktijk blijkt:

- Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.
- Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.
- Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders op dezelfde lijn zitten als de school.
- Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden. Ze vinden het gedrag onmacht.

2.2 "Mijn kind mag slaan"

Wat als ouders een andere opvatting hebben over gedrag dan de school?

Ouders vinden dat hun kind het recht heeft om agressief voor zichzelf op te komen. Het kind mag zich onfatsoenlijk gedragen ten koste van andere kinderen, leerkrachten, ouders of de school. De ouder wordt nu doorverwezen naar de directie. Deze maakt duidelijk:

- We hebben alle respect voor de regels die u thuis hanteert, daar bent u immers de baas.

- Op school hebben wij aanvullende regels, deze bepalen wij.
- Indien u kiest voor onze school, moet u tegen uw kind zeggen dat hij zich op school aan de schoolregels moet houden.
- Wilt u ons helpen? Als alle kinderen voor zichzelf opkomen op de manier die u wenst, dan kan ik de veiligheid niet garanderen op school. Dat is mijn taak als directie.
- Als u niet wilt dat uw kind zich aan de schoolregels houdt, is er geen plek meer op deze school en moet u zoeken naar een school die beter aansluit bij uw wensen. Tot die tijd wordt er een passende oplossing gezocht die recht doet aan de situatie. Het bestuur moet hierover geïnformeerd worden, zodat school rugdekking heeft.

3. Extreem grensoverschrijdend onwettig gedrag

Bij extreem grensoverschrijdend gedrag kan directie ervoor kiezen direct over te gaan op interne/externe schorsing. Zonder het doorlopen van bovenstaande acties.

Onder extreem grensoverschrijdend gedrag verstaan we:

- Het uitschelden, schoppen/slaan, bedreigen van de leerkracht
- Vechten (daarbij geldt waar twee vechten, hebben twee schuld)
- Stelen
- Seksuele intimidatie
- Lichamelijk letsel toebrengen
- Vernielen

De leerkracht schakelt de directie in en direct worden de ouders gebeld. Afhankelijk van het incident kan direct overgegaan worden op intern of extern schorsen.

4. Gedragscontract

Wanneer bepaald gedrag herhaaldelijk terugkomt, kan er een gedragscontract opgesteld worden. In dit contract zouden de volgende oplossingen opgenomen kunnen worden:

- Het kind wordt een of twee klassen hoger of lager geplaatst, in een "oefenklas".
- Het kind is slechts een beperkt aantal uren op school.
- Consequenties bedenken wanneer leerling het leren belemmert. Bijv. kind wordt opgehaald door ouders als het zich misdraagt. School is immers een leerinstelling en geen opvang.
- Kind blijft dicht bij de leerkracht (1 tot 6 weken).
- Schorsing binnen de grenzen van de leerplichtwet.
- Plaatsing op een andere school.

Bijlage 1: Begrenzingsprocedure MLKingschool (schematisch)

<p><i>Noot; ongewenst gedrag lost de leerkracht zelfstandig op.</i></p>	<p>Begrenzen van grensoverschrijdend (problematisch) gedrag</p>	<p>Begrenzen van onwettig gedrag</p>
<p>De samen met de klas opgestelde groepsafspraken en gedragingen daarbij.</p> <p>Preventieve interventies;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 5G-model inzetten; de gebeurtenis bespreken d.m.v. de 5G stappen; • Kids Skills; het omzetten van problemen in oplossingen (gedragsspecialist); • Oploskaart gebruiken om ruzies zelfstandig op te lossen; • veilige-hoek/-plek gaan inzetten; • een emotiemeter inzetten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eventueel de 5 stappen van zelfregulatie inzetten om de leerling rustig te krijgen (veilige hoek); • Een emotiemeter inzetten.

<p>Acties vanuit de leerkracht;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verbale waarschuwing geven; • Time-out teken geven; als waarschuwing(!) • Time-out plekje; wie-wat-waar; de leerling krijgt een kaartje met daarop wie-wat-waar; • Leerling gaat naar een andere plek om te werken met het kaartje, bijv. klaslokaal ernaast; • Gesprek leerkracht-leerling over gedrag; op de tijd die de leerkracht uitkomt; • Als een kind een kaartje heeft gehad worden ouders op de hoogte gesteld; <i>actie van de leerkracht</i>; • Stapelnotities in Parnassys maken; met nummering gesprek 1, 2 enzovoort per onderwerp 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerling gaat naar een andere ruimte; • Leerling gaat naar de directieruimte; • Gesprek leerkracht-leerling over gedrag; op de tijd die de leerkracht uitkomt; • Ouders op de hoogte stellen en samen bespreken hoe de situatie aan te pakken; samen plan van aanpak maken; <i>in samenwerking met ouders</i>; • Stapelnotities in Parnassys maken; met nummering gesprek 1, 2 enzovoort per onderwerp
<p>Acties bij herhalend problematisch gedrag (dan is het onwettig gedrag geworden);</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opgehaald worden door de ib of directie; leerling gaat naar de directiekamer; • Als het kind weer aanspreekbaar is praat het met de leerkracht; • Ouders worden geïnformeerd over het gedrag van hun 	<ul style="list-style-type: none"> • Opgehaald worden door de ib of directie; leerling gaat naar de directiekamer; • Als het kind weer aanspreekbaar is praat het met de leerkracht; • Ouders worden geïnformeerd over het gedrag van hun kind en een afspraak voor

	<p>kind en een afspraak voor een gesprek met leerkracht-leerling-ib /gedragsspecialist-ouders; <i>met als doel een eenduidige aanpak</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stapelnotitie grensoverschrijdend gedrag in Parnassys invullen met datum. <i>Gebeurtenis-interventie-effect; nummering 1,2,3</i>; • Gedragsspecialist inschakelen; • Externe hulp inschakelen. 	<p>een gesprek met leerkracht-leerling-ib/gedragsspecialist-ouders; <i>met als doel een eenduidige aanpak</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stapelnotitie grensoverschrijdend gedrag in Parnassys invullen met datum. <i>Gebeurtenis-interventie-effect; nummering 1,2,3</i>; • Gedragsspecialist inschakelen; • Externe hulp inschakelen.
<p>Voorwaarden om weer terug naar de klas te mogen komen;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het kind is zich bewust dat zijn negatieve acties gevolgen hebben, die een oplossing vereisen. Bijvoorbeeld; het kind moet excuses maken aan degene die wat is aangedaan; leerkracht, medeleerling, Het kind moet iets repareren wat kapot is (letterlijk en figuurlijk); herstelrecht; hand of knuffel geven; • Tijdspad gaan creëren; (<i>stapelnotitie grensoverschrijdend gedrag door IB-er</i>); • Ouders halen leerling op bij herhalend onwettig gedrag; 	<ul style="list-style-type: none"> • Het kind moet zich bewust zijn dat zijn negatieve acties gevolgen hebben, die een oplossing vereisen. Bijvoorbeeld; het kind moet excuses maken aan degene die wat is aangedaan; leerkracht, medeleerling, Het kind moet iets repareren wat kapot is (letterlijk en figuurlijk); herstelrecht; • Tijdspad gaan creëren; (<i>stapelnotitie grensoverschrijdend gedrag door IB-er</i>); • Ouders halen leerling op bij herhalend onwettig gedrag; • Gesprek met ouders-leerkracht-IB/

	<ul style="list-style-type: none">• Gesprek met ouders-leerkracht-IB/gedragsspecialist-directie;• Juridisch pad.	<p>gedragsspecialist-directie;</p> <ul style="list-style-type: none">• Juridisch pad.
--	---	---

Bijlage 2: Voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag

Voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag			
Ongewenst gedrag	Problematisch gedrag	Onwettig gedrag; Hulp ib-er/ directie/ gedragspecialist	Extreem onwettig gedrag
<p><i>Dit lost de leerkracht zelf op.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fysiek reageren op elkaar • Schelden met ziektes • Schelden via social media • Negatief praten over anderen <p><i>Dit gedrag vindt incidenteel of af en toe plaats</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Herhalend verbaal/fysiek agressief naar andere leerlingen • Non-stop schelden • Dreigen • Vandalisme • Bewust met spullen gooien naar de leerkracht • De correctie van de leerkracht niet willen opvolgen. • Herhaaldelijk pesten; live of via whatsapp. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitschelden, schoppen/slaan , bedreigen van de leerkracht • Vechten • Stelen • Seksuele intimidatie • Lichamelijk letsel toebrengen • Vernielen • Fysiek geweld dat niet onder controle te krijgen is